

MONITOR 2023

**VERSTEDELIJKINGSAKKOORD
STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN**

COLOFON

Dit is een uitgave van het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE)
Opgesteld in samenwerking met Rijk en Provincie.
Goedgekeurd door het Portefeuillehoudersoverleg Ruimte SGE
D.d. 19 september 2024
Stedelijk Gebied Eindhoven
www.stedelijkgebiedeindhoven.nl

HET RIJK

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

DE PROVINCIE

Provincie Noord-Brabant

DE REGIO

Samenwerking

in het **STEDELIJK GEBIED!**

Oirschot

STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
2. AFSPRAKEN STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN	6
3. AFSPRAKEN OVER EINDHOVEN CENTRUM	8
4. AFSPRAKEN OVER HELMOND CENTRUM+	10
5. AFSPRAKEN OVER ONTWIKKEL-AS EINDHOVEN CENTRUM – VELDHOVEN DE RUN (HOV4)	11
6. AFSPRAKEN OVER DE ECONOMIE VAN DE TOEKOMST	12
7. AFSPRAKEN OVER HET LANDSCHAP VAN DE TOEKOMST EN KLIMAATADAPTATIE	13 13
8. AFSPRAKEN OVER ENERGIE EN DE ENERGIETRANSITIE	16
9. AFSPRAKEN OVER DE BESTAANDE STAD EN LEEFBAARHEID	19
10. AFSPRAKEN BINNEN DE REGIO: BINNENSTEDELIJKE OPGAVE	20
11. GOVERNANCE EN ADAPTIEF PROGRAMMA SGE	22
BIJLAGE: ADAPTIEVE PROGRAMMERING WONINGBOUW SGE 2021 - 2040	23

1. INLEIDING

In juni van 2022 werd het Verstedelijkingsakkoord Stedelijk Gebied Eindhoven vastgesteld tijdens het Bestuurlijk Overleg Leefomgeving. Het Verstedelijkingsakkoord is een uitwerking van het MIRT onderzoek Verstedelijking en Bereikbaarheid Brainport Eindhoven 2020-2040 zoals vastgesteld in het BO MIRT van november 2020. In het Verstedelijkingsakkoord spreken Rijk, Provincie en het Stedelijk Gebied Eindhoven af op welke wijze de verstedelijking in de regio integraal vorm krijgt, welke maatregelen daarvoor noodzakelijk zijn en wie daarvoor aan de lat staat. Het Verstedelijkingsakkoord vormt de basis onder een langjarige samenwerking tussen Rijk en Regio om de verwachte groei in goede banen te leiden.

Het Verstedelijkingsakkoord gaat in de basis uit van economische groei; de groei van het aantal banen met 72.000 tot 2040 en de noodzaak om die groei te faciliteren met 62.000 nieuwe woningen. De inzet van het akkoord is dat de forse bouw- en verdichtingsopgave niet mag leiden tot onleefbare situaties of scheefgroei dan wel een tweedeling in de samenleving. De gedachte achter de gekozen groeistrategie is dat verdichting leidt tot een mobiliteitsverandering en hand in hand zal gaan met het versterken van landschap en de natuur. Ook zal het draagvlak onder de voorzieningen worden verstevigd en de leefbaarheid in de wijken worden verbeterd. De infrastructuur, het openbaar vervoer, het fietsnetwerk, groen en het energienetwerk zullen mee moeten groeien met de regio. Dit alles is vervat in het Verstedelijkingsakkoord. Er zijn in het akkoord flink wat afspraken gemaakt. Ieder jaar worden deze afspraken tegen het licht gehouden en wordt de voortgang met elkaar besproken. Die voortgang wordt op diverse bestuurlijke tafels besproken. Deze voortgangsrapportage is bedoeld om dat gesprek te faciliteren door inzicht te geven op de belangrijkste afspraken.

Actualisatie van de verstedelijkingsafspraken

Inmiddels is het akkoord twee jaar oud. In deze monitor is de stand van zaken van de gemaakte afspraken weergegeven. Deze monitor richt zich op 2023, de actuele ontwikkelingen hierna zijn nog niet meegenomen. De verstedelijkingsopgave in de regio blijft groot. Daarom is afgesproken een actualisatie van het MIRT-onderzoek naar Verstedelijking en Bereikbaarheid uit 2020 uit te voeren. Ook de opschaling naar het niveau van de Metropoolregio Eindhoven, en de afspraken onder de noemer 'project Beethoven' komen in deze monitor nog niet terug.

Monitoring woningbouwcijfers

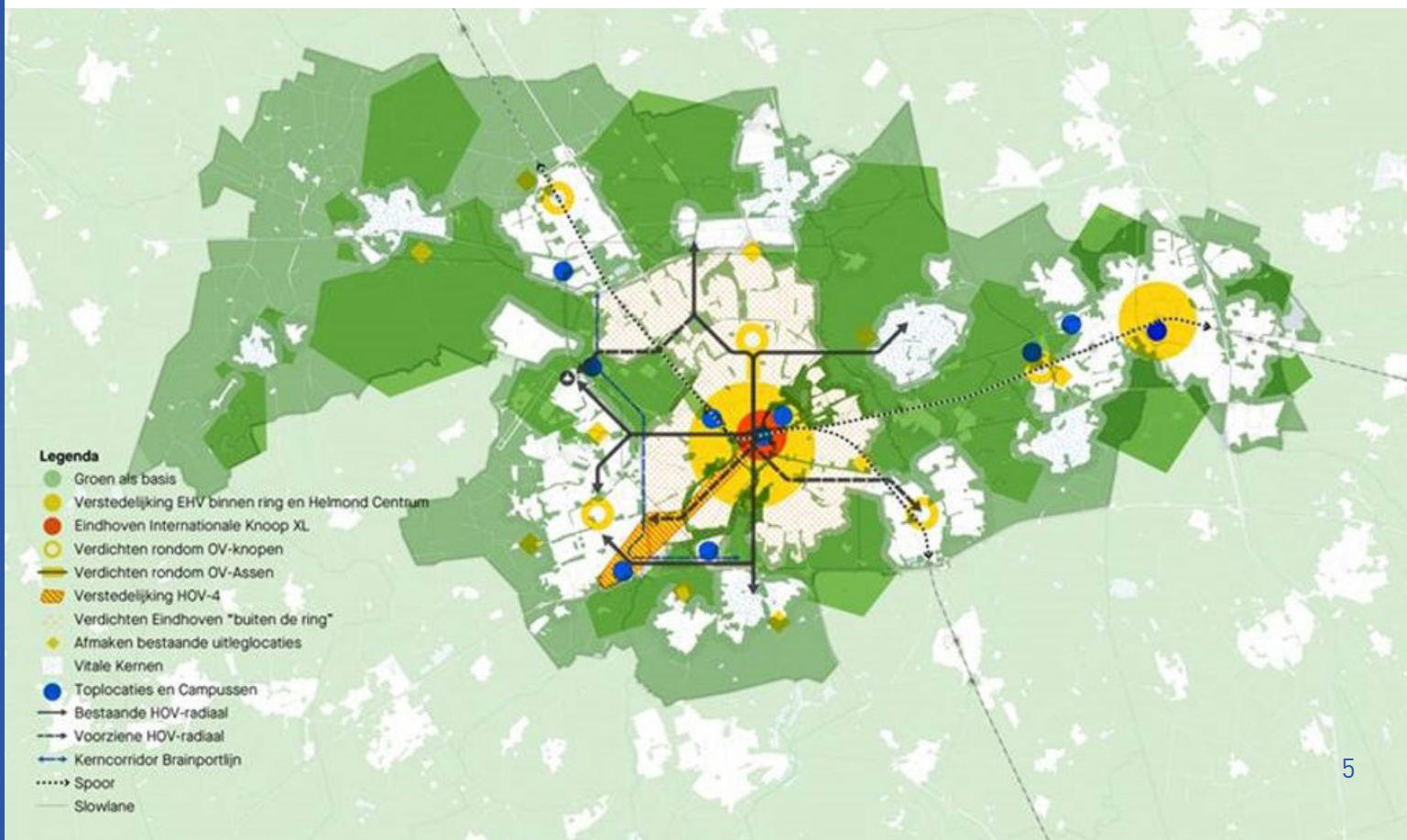
Het verstedelijkingsakkoord heeft een adaptieve programmering inclusief woningbouwcijfers, opgedeeld in blokken van vijf jaar. In de periode 2021-2025 moeten er volgens planning ca. 28.000 woningen gebouwd worden. T/m 2023 zijn er 11.645 woningen gerealiseerd in het SGE, dat staat gelijk aan +/- 40%. In de woningbouwmonitor staan nog +/- 8.500 woningen voor het SGE in de 'pijplijn' voor 2024 en 2025. Dit zou betekenen dat we het doel voor dit tijdsblok op dit moment niet gaan halen. Gemeenten vullen individueel de woningbouwmonitor in.

In praktijk blijkt een deel van de plannen later te worden opgeleverd dan eerder gedacht. Dit heeft tal van redenen: planoptimisme (er zijn te ambitieuze plannen doorgegeven), personeelstekorten, materiaaltekorten en langere proceduretijd bij vergunningen. Sommige van deze redenen zijn slecht te beïnvloeden, zoals bezwaar- en beroepsperioden. Andere zijn wel beïnvloedbaar, bijvoorbeeld scope- of beleidswijzigingen gedurende een project of tijd die besteed wordt aan onderhandelingen of discussies met een ontwikkelende partij. Helaas constateren we ook dat de bouw in zwaar weer verkeert. Factoren als stijgende rente, stijgende bouwkosten, personeelstekort en terughoudende beleggers belemmeren de voortgang van de bouw in Nederland. De individuele gemeenten sturen op de eigen woningbouwproductie en versnelling ervan. Voorbeelden hiervan zijn het programma 'Eindhoven bouwt door', van gemeente Eindhoven waarin door nauwe samenwerking ervoor wordt gezorgd dat er doorgebouwd wordt. Ook wordt een 'Brainport Betaalbaar Wonen-fonds' onderzocht en het woondeel van het 'Beethoven-convenant' met het rijk uitgewerkt. Deze zaken zullen een positieve bijdrage leveren aan de grote opgave. Dit gaat om projecten die komende jaren gerealiseerd gaan worden. Een ander voorbeeld zijn de flexpoolmiddelen vanuit Rijk en provincie, die door gemeenten ingezet worden voor extra ambtelijke capaciteit die bijdraagt aan woningbouwversnelling. Daarnaast wordt door de Metropool Regio Eindhoven (MRE) gewerkt in een regionaal versnellingsteam.

Woondeal

Ook de Woondeals worden voortgezet waarbij zowel wordt ingezet op het versnellen van woningbouw (via versnellingsafspraken) als op de grootschalige woningbouwgebieden.

In maart 2023 is de Woondeal Zuidoost-Brabant ondertekend door de BZK, provincie, 21 gemeenten en 13 woningbouwcorporaties in Zuidoost-Brabant. Hierin is afgesproken dat er 45.130 woningen gebouwd worden in de periode 2022 t/m 2030, waarvan tenminste 30% sociale huur en 2/3e in het betaalbare segment. Met het sluiten van convenant Beethoven is dit aantal groter geworden (zie hierboven). Verder zijn er afspraken over woningbouwversnelling, huisvesting van ouderen en aandachtsgroepen, bouw van flexwoningen, circulair en duurzaam bouwen en stimulering van nieuwe woonvormen gemaakt. De Woondeal wordt in het eerste kwartaal van 2025 geactualiseerd.

2. AFSPRAKEN STEDELIJK GEBIED EINDHOVEN

2.1. Wonen: Het SGE zorgt voor monitoring van de planvoorraad en de woningbouwproductie en rapporteert daarover jaarlijks aan het Rijk en de Provincie.

Stand van zaken: In de periode 2021-2025 moeten er volgens planning ca. 28.000 woningen gebouwd worden. T/m 2023 zijn er 11.645 woningen gerealiseerd in het SGE.

2.2. Werken: Het aantal banen groeit met 72.000 tot 2040. Dat is over 20 jaar gemeten gemiddeld 3.600 banen per jaar erbij. Natuurlijk is van een gelijkmatige groei geen sprake vanwege economische fluctuaties.

Stand van zaken: In de periode 2021-2023 groeide het aantal werknemersbanen in het SGE bovengemiddeld met 21.900.

Banen Totaal	2021	2022	2023
Eindhoven	173.600	179.270	184.630
Helmond	47.960	49.100	49.560
Veldhoven	35.040	37.670	41.290
Son en Breugel	15.640	16.090	16.120
Best	15.880	16.030	15.640
Geldrop-Mierlo	15.000	15.330	15.630
Oirschot	12.840	13.420	13.640
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	7.880	8.280	8.540
Waalre	5.160	5.450	5.850
SGE	329.000	340.640	350.900
Noord-Brabant Zuidoost	448.500	463.290	476.230

Bron: LISA (van site van VNG)

Jive - Banen en vestigingen - Gemeenten [9] (waarstaatjegemeente.nl)

Het SGE zorgt voor monitoring van de planvoorraad, het eventueel tussentijds bijstellen van de programmeringsafspraken op basis van actuele prognoses en de beschikbaarheid van werklocaties en rapporteert daarover jaarlijks aan het Rijk en de Provincie.

Stand van zaken: Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe Regionale Programmering Werklocaties voor het MRE-gebied (voor formele bedrijventerreinen). Hierin worden afspraken gemaakt over het bieden van ruimte door het aanleggen van nieuwe bedrijventerrein en intensiveren van de bestaande voorraad. Er wordt geprogrammeerd voor EIB Hoog in 2030, met een doorkijk naar 2040. Daarnaast worden de bestaande afspraken over kwaliteit en uitgifte geactualiseerd. Via 9 voor 1 wordt de vraag gemonitord en we kijken waar hierop nog een intensivering nodig is. Eind 2024 ligt de nieuwe programmering voor bij de 21 gemeenteraden in het MRE ter instemming.

2.3. Mobiliteit: In de jaarlijkse BO MIRT cyclus worden afspraken gemaakt over de infrastructuur die randvoorwaardelijk is voor de schaa sprong van de regio Mobiliteit

Stand van zaken: In 2022 is een substantiële bijdrage toegekend aan projecten in regio Eindhoven, o.a. aan de MIRT verkenning OV knoop Brainport Eindhoven, de gebiedsontwikkeling Fellenoord, de HOV4-ontwikkelas en het korte termijn maatregelenpakket A2/N2. Dit pakket, de zogeheten Brainportdeal, geeft invulling aan een eerste randvoorwaardelijke schaa sprong van de regio.

Brainportdeal

Project	Totale budget*	Rijksbijdrage*	Regionalebijdrage*
A. Stationsomgeving Eindhoven, verhogen woningbouwproductie (6.800 woningen)	137	98	39
B. Multimodale HUB Eindhoven (trein, bus, fiets MaaS)	727	469	258
C. Spoor netwerk (Stap 1)	125	125	125
D. HOV4- ontwikkelas (11.400 woningen)	270	132	138
E. Hoofdwegennet	NTB	NTB	NTB
F. Regionale mobiliteitstransitie	185	46,25	138,75
G. Snelweg A58, Eindhoven-Tilburg	126	126	0
Totaalbedrag projecten Brainportdeal	1.570	996,25	573,75

*alle bedragen maal 1 miljoen euro

3. AFSPRAKEN OVER EINDHOVEN CENTRUM

3.1. De gemeente Eindhoven werkt het Ontwikkelperspectief Centrum (OPC) uit in concrete planvoorraad om de bouw van 21.000 woningen mogelijk te maken, waarvan 14.000 voor 2030. De gemeente Eindhoven werkt het Groenplan Centrum uit.

Stand van zaken: Het OPC is gereed en er is gestart met het opstellen van een Ontwikkelperspectief Eindhoven (OPE) waarin ook het gebied buiten de Ring wordt meegenomen. Deze wordt in Q3 2024 afgerond. Dit is de input voor de verdere adaptieve programmering van de verstedelijkingsopgave en zal tot aanpassing van het adaptief programma leiden. Het Groenplan Centrum is in 2022 door de raad vastgesteld, waar vervolgens een uitvoeringsstrategie op is ontwikkeld, die tevens door de gemeenteraad is vastgesteld (2023). Vanaf dat moment is bovendien de vertaalslag gemaakt naar verdere concretisering en realisatie van de projecten en initiatieven die in de uitvoeringsstrategie opgenomen zijn.

3.2. De Gemeente Eindhoven faciliteert de realisatie van 8.500 woningen binnen Eindhoven Internationale Knoop XL (EIK XL). Rijk, provincie en het SGE streven ernaar om in het BO Leefomgeving 2022 en BO-MIRT najaar 2022 afspraken te maken over benodigde gebiedsoverstijgende ingrepen in infrastructuur.ⁱ

Stand van zaken: Ten behoeve van de ontwikkeling van de gebiedsontwikkeling Fellenoord zijn er in 2022 en 2024 door Rijk en regio financiële middelen vrij gemaakt ter bekostiging van onrendabele deel van deze ontwikkeling en de ermee samenhangende gebiedsoverstijgende infrastructuur (o.a. MIRT verkenning OV knoop Brainport Eindhoven). De MIRT verkenning naar de Multimodale Knoop loopt.

3.3. Voor de gebiedsontwikkeling EIK XL zijn ook in het gebied zelf investeringen nodig. Het Rijk, provincie en gemeente Eindhoven maken afspraken over dit investerings-/maatregelenpakket bij het BO Leefomgeving 2022 en BO MIRT 2022.

Stand van zaken: Ten behoeve van de ontwikkeling van de gebiedsontwikkeling Fellenoord zijn er in 2022 door Rijk en regio financiële middelen vrij gemaakt ter bekostiging van onrendabele deel van deze ontwikkeling.

3.4. Rijk (BZK en IenW), Provincie en het SGE maken op het BO MIRT 2022 afspraken over de Multimodale Knoop Eindhoven, inclusief het spoor. Hierbij streven zij naar concrete inhoudelijke en financiële afspraken, inclusief een afspraak over de rol die partijen hierin gaan vervullen, gericht op realisatie van deze plannen.ⁱⁱ

Stand van zaken: In 2022 is besloten tot de start van de MIRT verkenning OV knoop Brainport Eindhoven. Deze verkenning loopt.

ⁱ Voor het Rijk is daarbij het afweegkader voor de extra € 7,5 miljard uit het mobiliteitsfonds voor de ontsluiting van woningbouwlocaties bij het sluiten van dit akkoord het meest relevant

ⁱⁱ Voor het Rijk is daarbij het afweegkader voor de extra € 7,5 miljard uit het mobiliteitsfonds voor de ontsluiting van woningbouwlocaties bij het sluiten van dit akkoord het meest relevant

3.5. Provincie Noord-Brabant en gemeente Eindhoven werken de gewenste samenwerkingsvorm uit (gebiedsentiteit) waarmee zij gezamenlijk uitvoering geven aan de ontwikkelingsvisie Fellenoord - Internationale Knoop XL. Besluitvorming vindt in 2022 plaats.

Stand van zaken: In maart 2023 hebben Provincie en gemeente Eindhoven definitief besloten tot het aangaan van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) met de gemeente Eindhoven voor de gebiedsontwikkeling Fellenoord. Onderdeel van die afspraken is de oprichting van de besloten vennootschap "Ontwikkelmaatschappij Gebiedsontwikkeling Fellenoord B.V.". Gemeente en provincie zijn na de ondertekening van de SOK gestart met een gezamenlijke zorgvuldige en uitgebreide werving- en selectieprocedure voor de statutair bestuurder en de leden van de RvC.

4. AFSPRAKEN OVER HELMOND CENTRUM+

- 4.1. Met de centrumontwikkeling Centrum+ realiseert Helmond 10.000 woningen in het centrum om de kwaliteit en draagkracht te vergroten. Rijk (ministeries BZK en IenW), provincie en het SGE streven ernaar om in het BO-MIRT 2023 en 2024 afspraken te maken over de daarbij horende randvoorwaardelijke gebiedsoverstijgende opgaven in infrastructuur.**

Stand van zaken: Mobiliteitsvisie (met o.a. mobiliteitstransitie) is vastgesteld (oktober 2023), en concrete onderzoeken naar o.a. Zuidelijke Ontsluiting en Kasteeltraverse lopen. Deze zijn september 2024 gereed, gericht op inbreng voor besluitvorming BO MIRT 2024 conform afspraken naar verwachting op BO MIRT 2023.

- 4.2. Helmond stelt in 2023 samen met Rijk (ministeries BZK en IenW) en in samenspraak met de provincie een visie en ontwikkelplan Helmond Centrum+ op. Het streven is om eind 2023 afspraken te maken over een gezamenlijke eerste vervolgstap.**

Stand van zaken: Eerste besprekingen met partners over het concept zijn in 2023 geweest. Definitief Ontwikkelplan is naar verwachting in september 2024 gereed evenals de bijbehorende businesscase, gericht op inbreng voor besluitvorming BO MIRT 2024 conform afspraken op BO MIRT 2023.

- 4.3. Vooruitlopend op het ontwikkelplan gaat Helmond door met de uitvoering van het centrumperspectief.**

Stand van zaken:

- Stationskwartier: samen met de provincie is een gebiedsvisie opgesteld. Die is in 2023 gereed gekomen en vastgesteld. Nu wordt het vervolg opgepakt.
- Intentieovereenkomst met Waterschap de Aa en Maas, wordt uitvoering aan gegeven.
- Ontwikkeling Helmond - Centrum Noord: De Weef is opgeleverd (67 woningen), Westrand de Waard ook (35 Woonst woningen). Oranjekade deels opgeleverd (141 woningen) en verder in de bouwfase (126 woningen). Daarnaast zijn er plannen voor Ons Oostende (192 woningen), Piet Blomplein (175 woningen), Zuidrand de Waard (104 woningen) en Marktkwartier (250 woningen).

- 4.4. Indien milieubelastende bedrijvigheid uit het centrum wil vertrekken, verkent de gemeente Helmond samen met het Rijk (BZK) en provincie de kansen die dit biedt voor het centrum+ en de opgave die dan hiervoor nodig is. Uitgangspunt is dat de bedrijvigheid en werkgelegenheid hierbij behouden blijft voor gemeente en/of regio.**

Stand van zaken: Er worden gesprekken gevoerd met de bedrijven. In oktober 2023 zijn deze ontwikkelingen met BZK, IenW, provincie besproken. De ontwikkelingen maken onderdeel uit van de integrale businesscase Ontwikkelplan en deze wordt momenteel opgesteld.

5. AFSPRAKEN OVER ONTWIKKEL-AS EINDHOVEN CENTRUM – VELDHOVEN DE RUN (HOV4)

- 5.1. Gemeente Eindhoven en Gemeente Veldhoven stellen samen met provincie, BZK, EZK en IenW een ontwikkelvisie op voor de integrale gebiedsontwikkeling langs een nieuw te projecteren HOV4 as tussen Eindhoven Centraal en Veldhoven-De Run. In deze integrale ontwikkeling worden alle aspecten, inclusief mobiliteit, meegenomen. De ontwikkelvisie voor de Ontwikkelas HOV4 wordt op het BO Leefomgeving of het BO MIRT van 2023 opgeleverd en besproken. Tevens wordt een tracé en raming uitgewerkt voor de HOV4 lijn van Eindhoven Centraal naar Veldhoven-De Run. In 2023 zullen het definitieve voorlopig ontwerp, de definitieve SSK ramingen en definitieve ontwikkelvisie op de gehele HOV-4 as beschikbaar komen. In 2023 is het streven hierover een investeringsbesluit te nemen.**

Stand van zaken: In 2022 hebben Rijk en regio 270 mln. euro beschikbaar gesteld voor de aanleg van de vrije infra HOV4 in combinatie met de ontwikkeling van 11.400 woningen. In 2024 wordt het ontwerp uitgewerkt en naar verwachting wordt deze in Q1 2025 aan de gemeenteraad aangeboden.

De integrale aanpak van de gebiedsontwikkeling wordt vastgelegd in gebiedsvisie Groots Gestel voor gemeente Eindhoven en de gebiedsvisie De Run in Veldhoven. Deze worden in Q4 2024 aangeboden aan de gemeenteraden in Veldhoven en Eindhoven.

Sturing op deze integrale ontwikkeling vindt plaats via de Bestuurlijke stuurgroep Zuidwestas.

- 5.2. De Gemeente Eindhoven en Gemeente Veldhoven stellen samen met het ministerie EZK een marktvisie op en voeren een onderzoek uit naar een passende publiek-publieke en publiek-private governance voor dit project (HOV4). Hierin zullen de grote werkgevers in het gebied betrokken worden. De marktvisie en het onderzoek zullen eind 2023 gereed zijn.**

Stand van zaken: Partijen werken samen aan de opzet van een ontwikkelstrategie voor deze ontwikkeling. Daarop wordt gestuurd door de Stuurgroep Zuidwestas. Dit zijn eerst aanleg publieke partijen. Bekeken wordt hoe grote werkgevers in dit gebied betrokken kunnen worden. Daarvoor is een gelijk beeld nodig, tussen betrokken partijen (ASML, HTC), over hun inzet en (inhoudelijke) bijdrage.

- 5.3. De Gemeente Eindhoven en Gemeente Veldhoven onderzoeken samen met IenW en de Provincie de mogelijkheden voor het doorgroeien van HOV4 richting een OV-systeem na 2030 met de propositie van de Brainportlijn als inspiratie.**

Stand van zaken: De uitwerking hiervan loopt mee in de integrale MIRT verkenning A2/N2 – Brainportlijn.

6. AFSPRAKEN OVER DE ECONOMIE VAN DE TOEKOMST

6.1 Rijk, en regio werken samen aan de doorontwikkeling van de mainportstatus van Brainport-Eindhoven met als doel om ruimte te geven aan de ontwikkeling van de regio als knooppunt van internationale waardenketens die bijdragen aan het verdienvermogen voor Nederland.

Stand van zaken: De Strategische Agenda Brainport is door de regio opgesteld en met het Rijk in maart 2023 besproken. Deze agenda geeft richting aan de ambities tot en met 2030 (en een doorkijk erna). Aan de hand van deze Agenda wordt tweejaarlijks in het Bestuurlijk Overleg Brainport de beleidsdialoog met het Rijk (ministeries van EZK, BZK/VRO, IenW en OWC) gevoerd.

6.2 SGE en provincie dragen zorg voor voldoende ruimte en locaties in de juiste werkmilieus (kwalitatief en kwantitatief). Dat leggen ze vast in de regionale programmering van werklocaties. Ze monitoren dit jaarlijks om tijdig bij te kunnen sturen met het oog op het kunnen accommoderen van de verwachte groei van minimaal 72.000 banen tot 2040.

Stand van zaken: Er wordt momenteel gewerkt aan een nieuwe Regionale Programmering Werklocaties voor het MRE-gebied (voor formele bedrijventerreinen). Hierin worden afspraken gemaakt over het bieden van ruimte door het aanleggen van nieuwe bedrijventerrein en intensiveren van de bestaande voorraad. Er wordt geprogrammeerd op een scenario EIB hoog (hoge economische groei geprognosticeerd door het Economisch Instituut voor de Bouw) in 2030, met een doorkijk naar 2040. Daarnaast worden de bestaande afspraken over kwaliteit en uitgifte geactualiseerd. De vaststelling van de programmering is beoogd in december 2024.

6.3 Provincie en SGE hebben in de Programmering Werklocaties SGE 2021 afgesproken om op de greenfields voor grootschalige logistiek alleen Brainport-gelieerde logistiek toe te staan. De beperkte beschikbare ruimte voor grootschalige logistiek zetten we in voor onze HTSM-sector. Provincie en SGE voeren gezamenlijk beleid om de vestigingsmogelijkheden voor grootschalige logistiek op ongewenste locaties van bestaande bedrijventerreinen te beperken c.q. te voorkomen. Eind 2022 leggen provincie en SGE de afspraken hierover met elkaar vast.

Stand van zaken: Door de gemeenten in SGE zijn locaties op Brownfields aangewezen waar grootschalige logistiek (> 3 ha) nog wel mogelijk is. Op basis hiervan heeft de Provincie een voorbereidingsbesluit genomen, waardoor op de overige locaties geen grootschalige logistiek meer mogelijk is. Daar een behoorlijk deel van de vraag naar bedrijfsgrond nog steeds van logistiek komt, wordt er in de nieuwe Regionale Programmering Werklocaties afspraken gemaakt hoe we hiermee willen omgaan op greenfields.

7. AFSPRAKEN OVER HET LANDSCHAP VAN DE TOEKOMST EN KLIMAATADAPTATIE

7.1 Vanuit het brede welvaartsperspectief is een klimaatbestendige, gezonde en duurzame stedelijke ontwikkeling het nieuwe normaal. Voor een gezonde, groene regio waarin de directe leefomgeving uitnodigt tot gezond bewegen (te voet en per fiets) en biodiversiteit wordt versterkt, vertakt het groen in stad en dorp tot het kleinste schaalniveau zodat het groen begint op het dak en gevel en via plantsoenen en parken in verbinding staat met wiggen en de grotere landschappen. Partijen erkennen dat gezamenlijke inspanning benodigd is om meer grip te krijgen op hoe deze vanuit de één-overheidsgedachte op te pakken. Deze opgave maakt daarmee onderdeel uit van onderzoeken die elders in het verstedelijkingsakkoord staan opgenomen zoals de (groen)ontwikkelplannen voor de grootschalige verstedelijkingsgebieden, icoonprojecten Van Gogh NP en het klimaatactieplan in het kader van de EU Missie: Climate-Neutral and Smart Cities. Aanvullend;

- Brengen Rijk, provincie en SGE deze onderzoeken, voor het eerst in Q1 2023, samen om te bekijken wat we hiervan leren en te bekijken of dit aanvullende afspraken vraagt
- Onderzoekt het Rijk of en hoe middelen uit het regeerakkoord hiervoor geschikt zijn

De uitkomsten van deze onderzoeken en mogelijk vervolg wordt besproken op het BO Leefomgeving 2023, alsmede de impact hiervan op de doelstellingen uit dit Verstedelijkingsakkoord bijvoorbeeld voor het vestigingsklimaat of woningbouw.

Stand van zaken: In het kader van 'NOVEX Stedelijk Brabant' en 'NOVEX De Peel' wordt onderzocht hoe deze afspraak voor een gezamenlijke inspanning gestalte kan krijgen. Ook in het jaarplan Ruimte van het SGE is voor 2024 een verkenning opgenomen naar groenblauwe structuren.

7.2 Voor het behoud van een klimaatbestendige, gezonde en duurzame stedelijke ontwikkeling spannen Provincie en het SGE zich in om met marktpartijen, corporaties en soortgelijke partijen prestatie-eisen op te stellen binnen de kaders die we hebben. Deze prestatieafspraken worden opgesteld als input voor gezamenlijke ontwikkelafspraken en ambities, voor tenders, voor beleidsontwikkelingen en ontwerprichtlijnen.

Stand van zaken: Eindhoven werkt aan het Ontwikkelperspectief Eindhoven, een tactisch plan op netwerk niveau waarin deze thema's integraal aan bod komen. Beoogde oplevering is Q3 2024. Helmond werkt aan eenzelfde soort plan, het Ontwikkelperspectief Helmond. Beide gemeenten werken onder begeleiding van hetzelfde consortium. In het OPE en OPH worden kwalitatieve en kwantitatieve criteria opgenomen en op basis daarvan wordt bepaald waar verstedelijking alle ambities het beste dient en welke randvoorwaardelijke systeemingrepen daarbij horen. Ook in de Woondeal Zuidoost-Brabant zijn nadere afspraken opgenomen om duurzaam en circulair bouwen te stimuleren.

7.3 Rijk (ministeries LNV en BZK), provincie en het SGE streven naar het beschermen, versterken en compleet maken van de grote landschappelijke en ecologische structuren in het SGE, die passen binnen de doelstelling en programmering van het door de regio vastgestelde masterplan van Gogh NP. Hierbij gaat het naast de realisatie van het Natuur Netwerk Brabant, inclusief ecologische verbindingzones en de natte natuurepels, ook over de realisatie van extra natuur (B5-bod). Dit om voor 2028 een fijnmazige groenblauwe dooradering van het SGE te realiseren en toe te werken naar een basiskwaliteit voor zowel mens als natuur.

Stand van zaken: Via het Van Gogh Nationaal Park is er een subsidie van € 400.000 van LNV ontvangen om een aantal pilots te ontwikkelen op het gebied van groenblauwe dooradering. Twee pilots ligt in het Stedelijk Gebied Eindhoven namelijk in de gemeente Oirschot en de gemeente Best. Diverse gemeenten zijn samen met het waterschap de Dommel gestart met het planmatig oppakken van de aanleg van natte ecologische verbindingzones.

Vorbereiding en uitvoering van het Bod B5 loopt vooralsnog op schema. De Eindhovense gemeenteraad heeft eind 2023 het dossier behandeld om de ambities uit het B5 bod natuur daadwerkelijk te realiseren (84 ha. tot en met 2025 en het overige deel tot en met 2027). Randvoorwaardelijk om het geheel aan ambities te realiseren is een subsidietoekenning van Groenontwikkelfonds Brabant. Deze aanvraag is nog in behandeling. Daarnaast lopen er ook andere initiatieven om de landschappelijke en ecologische structuren te versterken, zoals de realisatie van het inrichtingsplan/uitvoeringsprogramma waarin nauw is samengewerkt met Waterschap de Dommel, Provincie Noord-Brabant en gemeenten aan de zuidkant van Eindhoven.

De gemeenten Eindhoven, Nuenen, Son en Breugel en Geldrop-Mierlo werken onder trekkerschap van het Brabants Landschap samen met Staatsbosbeheer en Waterschap de Dommel aan het realisatie van het NNB in het beekdal van de Kleine Dommel en de Dommel. Hier ligt een opgave om nog 400 ha grond beschikbaar te krijgen voor natuurontwikkeling.

7.4 In door de regio vastgestelde "Masterplan Van Gogh NP" is de ambitie opgenomen (ontwikkellijn 3) om de groen-blauwe verbinding stad-land te versterken, waarbij het water- en bodemsysteem met het bekenlandschap de sleutel is voor de ontwikkeling, met meerwaarde voor klimaat (hittestress, droge voeten), gezondheid, biodiversiteit en een top vestigingsklimaat. Binnen het SGE zijn in dit kader twee icoonprojecten benoemd die groen/blauw en verstedelijking samenbrengen: Groenplan Centrum Eindhoven (als onderdeel van Ontwikkelperspectief Eindhoven) en het terugbrengen rivier de Aa in de stad (Helmond, i.r.t. centrum+). Hierover worden met het Rijk (ministerie LNV) nadere afspraken gemaakt.

Stand van zaken: Door het uitblijven van de status van het Van Gogh Nationaal Park komt het parkbureau niet goed genoeg van de grond om echt aan de slag te gaan met projecten binnen gemeenten. In 2023 is veel energie gestoken in overleg met het ministerie van LNV om te komen tot een aanvraag welke voldoet aan de nieuw beleidslijnen voor de Nationale Parken Nieuwe Stijl. Dit alles heeft geleid dat in mei 2024 de daadwerkelijke aanvraag ingediend kan worden. Veel gemeenten hebben de uitgangspunten uit het masterplan Van Gogh Nationaal Park overgenomen in hun omgevingsvisies of zijn dat voornemens te doen. Voor het Groenplan Centrum Eindhoven: zie 2.1. Helmond verankert dit beleidsmatig in de Visie Groen & Gezond Helmond waarbij gebiedsgewijs ook de verbinding met het OPH is gelegd, ook ivm de opbouw van de businesscase.

- 7.5 Om verstedelijking samen te laten gaan met klimaatadaptatie en een prettig leefklimaat streeft het SGE naar klimaatadaptieve- en natuurinclusieve buurten en gebouwen en meer en beter binnenstedelijk groen. Het SGE hanteert daarom een binnenstedelijke groennorm van ten minste 8m2 nieuw binnenstedelijk groen per nieuwe woning aanvullend op een mogelijk nog te ontwikkelen groennorm voor binnen en buiten stedelijk groen per woning. Gemeenten zoeken naar plekken voor dit groen binnen het project, in de directe woonomgeving of aan de stadsrand (ladder). Gemeenten kunnen voor hun specifieke situatie een hogere groennorm vastleggen.**

Stand van zaken: Eindhoven werkt momenteel de groennorm uit, waarna deze manier van werken bij alle projecten waar de groennorm van toepassing is, geëffectueerd zal worden. In SGE is een verkenning gestart of de Eindhovense norm ook in andere SGE-gemeenten kan worden uitgerold.

- 7.6 Gemeente Eindhoven koopt het landgoed De Wielewaal (142 hectaren) aan, als onderdeel van Stadsbos Eindhoven Noordwest, en stelt dit open voor publiek. In overleg met verschillende partijen, o.a. de Provincie, zal een inrichtings-, beheers en exploitatieplan worden opgesteld.**

Stand van zaken: De Wielewaal is aangekocht door de gemeente Eindhoven.

- 7.7 Provincie, Waterschap de Dommel en de gemeente Eindhoven werken samen met andere gebiedspartners aan het klimaatrobuust inrichten van het beeklandschap Warmbeek-Tongelreep en geven daarmee invulling aan het Stroomgebiedsconvenant en aan de visie Genneper Parken.**

Stand van zaken: Het inrichtingsplan / uitvoeringsprogramma is in 2022 vastgesteld en wordt gefaseerd t/m 2027 in de praktijk gebracht. Diverse projecten lopen dan ook; ofwel in uitwerkingsfase danwel in realisatie.

- 7.8 Rijk, provincie, het SGE en andere stakeholders in landschap en water bundelen waar dat wenselijk en mogelijk is middelen en gaan op zoek naar meekoppelkansen om te komen tot de investeringen die nodig zijn om het groene netwerk en de wiggen te beschermen en uit te bouwen. Partijen nemen in nieuwe huur- en pachtovereenkomsten verplichtingen op om een bijdrage te leveren aan de groen blauwe ontwikkeling van het gebied.**

- 7.9. Rijk, provincie, het SGE en andere stakeholders versterken de samenwerking in de ontwikkeling naar een klimaatadaptieve regio. Deze samenwerking richt zich op de 7 ambities uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Deze samenwerking vindt plaats op het schaalniveau van een DPRA-werkregio (gemeenten en waterschap) als op het schaalniveau van Zuid-Nederland.**

- 7.10. Provincie, Gemeente Veldhoven en Waterschap De Dommel werken met ASML aan bovennormatieve wateropgave Gender.**

Stand van zaken: Door het Waterschap de Dommel, ASML, Provincie Noord-Brabant, de gemeente Eindhoven en de gemeente Veldhoven is een pakket van maatregelen bedacht om een potentieel toekomstige wateroverlast situatie vanuit de Gender te voorkomen. De uitgangspunten/kaders, en een ieders taken en verantwoordelijkheden, voor de uitvoering hiervoor zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst 'Klimaatrobuust maken de Gender' (SOK). De SOK ligt in 2024 ter definitieve besluitvorming bij alle partners.

8. AFSPRAKEN OVER ENERGIE EN DE ENERGIETRANSITIE

8.1 **Het is belangrijk dat bij de verstedelijkingsopgave rekening wordt gehouden met de toekomstige netcapaciteit. Daarom starten het SGE en de provincie in samenwerking met de regionale netbeheerder een onderzoek naar de effecten van de verstedelijkingsambities en schaa sprong 2.0 op het elektriciteitsnetwerk.**

Stand van zaken: Na nader regionaal overleg is besloten om de energieopgave op MRE-niveau op te pakken. Daarnaast heeft Eindhoven als centrumstad een eigen programma voor het energiesysteem. De effecten van verstedelijkingsambities worden op drie niveaus in kaart gebracht:

- Provinciaal door het proces “integraal programmeren” aan de hand van twee producten: een provinciale visie en het Provinciale Meerjarenprogramma Investerings Energie en Klimaat (PMIEK). GS heeft 30 juni 2023 het pMIEK 1.0 vastgesteld, waarbij de verstedelijkingsambities van Stedelijk Gebied Eindhoven nadrukkelijk zijn ingebracht. Uit recente berichten van de provincie blijkt twijfel of Enexis de aangeleverde data daadwerkelijk heeft meegenomen in haar analyse en aanbod! Dit is een belangrijk aandachtspunt voor de volgende pMIEK ronde. De energievisie is in de definitiefase. De provincie overweegt hierbij ook bovenlokale warmtenetten, m.n. het Amernet, in scope te nemen. Er zijn nog geen initiatieven t.a.v. businesscases.
- Op Regionaal niveau (MRE) zijn vooralsnog geen plannen om te programmeren. Daarvoor benut de regio het PMIEK. Voor een goede inbreng in PMIEK maakt de regio een Regionale energievisie.
- Lokaal in centrumstad Eindhoven door een energievisie en ontwikkelstrategie (“ESOE”). Het laagspanningsnet en delen van het middenspanningsnet vergen programmering op lokaal niveau. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan een toekomstbeeld van het lokale energiesysteem, inclusief de belangrijkste technische en ruimtelijke interventies. In een volgende fase volgen keuzes over volgorde en prioriteiten. Financiële businesscases worden (vervolgens) op gebiedsniveau uitgewerkt.

In het UTEB traject (Uitvoeringsprogramma Toekomstbestendig Energienet Brainport) werken netbeheerder Enexis en de gemeenten in MRE-verband samen om gezamenlijk uitbreiding van het Energienet te programmeren.

8.2 **Het SGE en de provincie onderzoeken of de netcongestieproblematiek opgelost kan worden met technische oplossingen (zoals waterstof en elektrolyzers, energieopslag, decentraal/ lokaal energiemanagement en het beter inpassen van duurzame energieproductie projecten) en niet-technische oplossingen die zorgen dat het energieverbruik wordt teruggedrongen (zoals gedragsverandering, preventie van energieverbruik, energiebesparing en het slimmer gebruiken van energie in de totale keten).**

Stand van zaken: Sinds 2022 is afgesproken dat we de netcongestie problematiek regionaal met 21 gemeenten gezamenlijk via de MRE oppakken. De problematiek is subregio overstijgend en we sluiten hierbij aan op de bestaande samenwerking binnen MRE Energietransitie.

Het is in zeer beperkte mate mogelijk om met technische oplossingen de netcongestie problematiek in de regio te verlichten. Voor de ontwikkeling van de regio zijn we afhankelijk van de uitbreiding van de TenneT infrastructuur op het 380 kV netwerk buiten onze regio, alsook de regionale verbindingen. Ook als technische oplossingen een oplossing zouden kunnen bieden, zoals bijvoorbeeld opslag, moeten deze aangesloten worden op TenneT infrastructuur en hier is vaak geen ruimte meer voor. De hoogste prioriteit ligt daarom bij het versneld uitbreiden van het elektriciteitsnetwerk. Hiervoor hebben Provincie, MRE en Brainport Development een aanmelding gedaan voor het Nationale MIEK voor prioriteit van de realisatie van de pocket Noordoost Brabant.

Door de netcongestie staat de realisatie van het Verstedelijkingsakkoord onder druk. De schaa sprong in economische activiteiten en voorzieningen kan niet, zolang er geen aansluiting mogelijk is het elektriciteitsnetwerk. Voor de woningbouw uitbreiding is er wel voldoende capaciteit, maar staat de uitvoeringscapaciteit van Enexis onder druk.

Eind 2023 zijn Brainport Development, MRE en Enexis een gezamenlijk Uitvoeringsprogramma Toekomstbestendig Elektriciteitsnetwerk Brainport (UTEB) gestart. Hierin werken we samen aan het versneld uitbreiden van het midden- en laagspanningsnetwerk en slimme oplossingen bij congestie. Zo werken we aan een regionale ondersteuning voor het opzetten van energie hubs, helpen we bedrijven bij het slimmer benutten van het netwerk en onderzoeken we of we de uitrol van het elektriciteitsnetwerk tussen de 21 gemeenten en Enexis kunnen versnellen en harmoniseren.

8.3 Het SGE onderzoekt samen met Provincie de mogelijkheid van een levensvatbare business case naar de opschaling van de bestaande warmtenetten inclusief systeemkeuzes voor tracé en aard van warmtenet plus aan te sluiten bronnen.

Stand van zaken: Na nader regionaal overleg is besloten om de energieopgave op MRE-niveau op te pakken. Daarnaast heeft Eindhoven als centrumstad een eigen programma voor het energiesysteem. Systeemkeuzes worden op drie niveaus gemaakt:

- Provinciale systeemstudie: afgerond
- Regionale energievisie: in initiatieffase
- Lokale energievisie en ontwikkelstrategie Eindhoven ("ESOE"): Het ESOE is afgerond.
- De verkregen data en inzichten uit het ESOE worden gebruikt als basisinformatie voor verdere analyse (o.a. kaarten op elkaar), warmteprogramma en doorontwikkeling van het energiesysteem.

Ondertussen lopen er in de regio diverse projecten/trajecten voor warmtenetten:

- Raad april 2023: Startnotitie publiek energiebedrijf Eindhoven vastgesteld.
- September 2024: Investeringsbesluit fase 1 warmtenet stadhuisplein Eindhoven genomen.
- Principebesluiten voor het aanleggen van warmtenetten: Fellenoord, Generalenbuurt

8.4. De gemeente Helmond onderzoekt op welke wijze kan worden voldaan aan de randvoorwaarde van een klimaatneutraal energiesysteem voor Helmond Centrum+. Het onderzoek hiernaar wordt behandeld op het BO MIRT eind 2023 waarna het Rijk (BZK) en gemeente Helmond samen kijken naar de nodige dekkingsmiddelen.

Stand van zaken: In 2022 is de haalbaarheid van een warmtenet in Helmond centrum (vanaf nu WHC) gemaakt. Vervolgens is het masterplan (bodemenergieplan) gemaakt. Deze is beoordeeld door de ODZOB. Op basis van dit bodemenergieplan kunnen we de komende periode de vergunning voor alle benodigde bronnen aanvragen. Daarmee 'bevriezen' we ondergrond en bewaken we dat het WHC uitgevoerd kan worden zoals gepland. Parallel aan het bodemenergieplan is ook de werving gestart van potentiële bestaande complexen die aan kunnen sluiten. Hiervoor worden aanvullende analyses gemaakt. In 2023-2024 verwachten we het technisch ontwerp, de vergunningaanvraag, en koersvorming over organisatievorm. Hiervoor wordt in 2024 ook extra capaciteit aangetrokken (extern).

9. AFSPRAKEN OVER DE BESTAANDE STAD EN LEEFBAARHEID

9.1 De Gemeente Eindhoven en het Rijk zetten in op een langjarige aanpak van leefbaarheid en veiligheid in Woensel-Zuid. De afspraken uit de Woondeal, de status als één van de 16 stedelijke vernieuwingsgebieden uit de NOVI en het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid van de Minister voor VRO, worden door Eindhoven verder uitgewerkt in een programma voor het gebied, waarin ook de reeds in gang gezette Volkshuisvestingsfonds-projecten (2021-2031), zoals de verduurzaming van de woningvoorraad, worden geborgd.

Stand van zaken: Inmiddels is er vanuit Pact Woensel Zuid een uitvoeringsprogramma opgesteld. Daarbinnen worden nu verschillende coalities gevormd om daarmee de verschillende trajecten uit te zetten. De financiering van deze onderwerpen uit het uitvoeringsprogramma komen voort uit eerder toegekende SPUK middelen. Speciaal onderdeel binnen het uitvoeringsprogramma is de bewonersopdracht, waarbij ook expliciet gekeken is naar de rol/betekenis die inwoners hebben binnen het Pact Woensel Zuid. Binnen de in gang gezette Volkshuisvestingsfondsprojecten (VHF-1) zijn al meerdere mijlpalen bereikt; op dit moment zijn alle 119 woningen in de Gildebuurt al gesloopt en start later dit jaar de bouw van zo'n 230 duurzame nieuwbouwwoningen. Met een aantal partners binnen het Pact Woensel Zuid wordt er nu ook gekeken naar een mogelijke aanvraag voor VHF-4 gezien de opgave in een aantal gebieden binnen Pact Woensel Zuid.

10. AFSPRAKEN BINNEN DE REGIO: BINNENSTEDELIJKE OPGAVE

- 10.1 Eindhoven stuurt op de bouw van ca. 19.000 woningen buiten de ring, (waarvan een deel als onderdeel van de projecten HOV4-as en WoensXL). Eindhoven stelt hiervoor in 2022 een Ontwikkelperspectief Eindhoven op.**

Stand van zaken: het OPE is in wording en zal naar verwachting medio 2024 gereed zijn.

- 10.2 Eindhoven stuurt op de bouw van ca. 2.000 woningen rond het winkelcentrum WoensXL in de periode 2026-2030. Deze ontwikkeling draagt bij aan de toekomstvastheid van het hart van Woensel en de opgave in Woensel-Zuid. Zie afspraken VRO brief rondom transformatie winkelgebieden (betrokkenheid EZK).**

Stand van zaken: De gemeenteraad heeft de ontwikkelvisie Stadshart Woensel vastgesteld voor de transformatie en stedelijke verdichting van het winkelcentrum. Het uitgangspunt is nu een verdichting met 2500 – 3000 woningen in de periode 2026 – 2035. Hier is een WBI-subsidie voor toegekend. De grondexploitatie wordt eind 2024 vastgesteld.

- 10.3. Best en Eindhoven verkennen samen met de Provincie de potentie van het station Best in het regionale mobiliteitsnetwerk van HOV, Brainportlijn en hubs. Op basis van de verkenning worden afspraken gemaakt over de ontwikkelrichting en eerste stappen.**

Stand van zaken: De gemeente Best bereidt het project Transformatie stationsgebied verder voor (o.a. realisatie van maximaal 600 appartementen, 2500 m2 BVO voorzieningen en doorontwikkeling als HOV-knoop). De ruimtelijke ontwikkelkaders zijn vastgesteld en een intentieovereenkomst met ontwikkelaar is gesloten.

Op 31 oktober 2023 heeft de gemeenteraad het adviesmodel en de spelregelkaart vastgesteld en op 5 februari 2024 is door de gemeenteraad ingestemd met het voorlopig ontwerp stedenbouwkundig plan oostzijde stationsomgeving . Met provincie en Eindhoven heeft afstemming plaatsgevonden met als constatering dat de positie van station Best steviger in de regionale mobiliteitsprogramma's moet landen.

- 10.4. De gemeente Geldrop-Mierlo geeft uitvoering aan haar plannen voor het Centrumgebied en het Stationsgebied. Op basis van de verkenning worden afspraken gemaakt over de ontwikkelrichting en volgende stappen.**

Stand van zaken: De gemeente heeft voor het centrumgebied, waar in totaal minimaal 800 woningen worden toegevoegd, een subsidie vanuit de woningbouwimpuls ontvangen. Hiermee kan invulling worden gegeven aan de woonambitie voor het centrum.

Eind 2023 zijn een aantal bestemmingsplannen en een structuurvisie in procedure gebracht, het gaat hierbij om 450 woningen. In totaal zijn er 62 woningen opgeleverd.

- 10.5. De Gemeente Veldhoven stelt een toekomstvisie op het Citycentrum op, om het bestaande, vooral op detailhandel gerichte, centrum te transformeren naar een gemengd centrummilieu met meer focus op functiemenging en verblijfskwaliteit en ruimte voor de bouw van ca. 1.000 woningen. Onderdeel hiervan is de herontwikkeling van de huidige Citypassage naar een wooncomplex met winkelplint.**

Stand van zaken: De gemeente Veldhoven is vergeschorst met het opstellen van een masterplan en bijbehorende ontwikkelstrategie voor de transformatie van het Citycentrum. De stukken zullen in Q1 2024 worden vastgesteld door de raad. Eind 2023 is ook een eerste gesprek geweest met de provincie om te verkennen in hoeverre zij de gemeente kunnen ondersteunen bij de transformatieopgave.

- 10.6. De Gemeente Helmond stuurt op de bouw van ca. 2.600 woningen rond Station Helmond Brandevoort. Onderdeel hiervan is de wijk van de toekomst Brainport Smart District. De stichting BSD heeft samen met BTIC (Bouw Techniek Innovatie Centrum) en het Rijk (BZK) een aanvraag ingediend bij het Nationaal Groeifonds. De aanvraag moet voor een impuls gaan zorgen in het BSD innovatieprogramma**

Stand van zaken: Het plan om ca 2.600 woningen toe te voegen rondom station Helmond Brandevoort is nog steeds actueel. Het betreft 500 tijdelijke woningen en 2072 permanente woningen. De voorbereidingen lopen en de eerste woningen en een deel van de infra zijn al gerealiseerd aan de noordkant van het spoor. Inmiddels is afscheid genomen van de ambities van het BSD innovatieprogramma. Dit bleek financieel onverantwoord. Op dit moment uitgezocht met welke ambities de wijk verder wordt ontwikkeld.

- 10.7. Waar nodig wordt binnen het SGE kennis en expertise gedeeld voor de binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen in de regio. De flexpool woningbouwversnelling vormt een start van deze regionale uitwisseling van ambtelijke capaciteit. De provincie Noord-Brabant levert kennis vanuit de ervaringen met stedelijke transformaties in Noord-Brabant.**

Stand van zaken: Het SGE heeft in 2022 van de Provincie een subsidiebijdrage op grond van de Bijdrageregeling stimulering woningbouw Noord-Brabant ontvangen. Met deze financiële ondersteuning is extra capaciteit aangetrokken om de woningbouw in onze regio te kunnen versnellen: de flexpool. Met de expertise binnen deze flexpool zijn verschillende projecten ondersteund of versneld opgepakt. De negen gemeenten ervaren meerwaarde van de SGE Flexpool. Dat leidt ertoe dat het Poho Wonen SGE besloten heeft om een aanvraag tot verlenging van de Flexpool in te dienen. Dit maakt de weg vrij om op basis van de inmiddels vastgestelde behoefte het inhuurtraject te starten.

- 10.8. Waar nodig wordt binnen het SGE kennis en expertise gedeeld voor aanvragen van toekomstige tranches voor de woningbouwimpuls.**

Stand van zaken: Sinds het moment dat de Regeling woningbouwimpuls in werking trad, hebben de negen gemeenten samen opgetrokken bij het aanvragen van subsidie. Inmiddels heeft het Rijk 6 tranches gestart. Met name in de eerste drie tranches bleek het SGE succesvol in gehonoreerde aanvragen: dit leidt tot financiële middelen waarmee het mogelijk wordt om projecten met ruim 8.200 woningen (waarvan 50% in het betaalbare segment) te versnellen.

11. GOVERNANCE EN ADAPTIEF PROGRAMMA SGE

- 11.1 BO-MIRT en BO Leefomgeving zijn de integrale bestuurlijke tafels waar de afspraken voortkomend uit dit verstedelijkingsakkoord genomen en gemonitord worden. Hiertoe zal jaarlijks voor het BO Leefomgeving gerapporteerd worden over de voortgang door Rijk en regio. Op het BO Leefomgeving en BO-MIRT zal de voortgang besproken worden en besluiten genomen worden over te nemen vervolgstappen.
- 11.2 De programmaraad SmartwayZ is het voorbereidende gremium richting deze tafels. Op sectoraal niveau kan het voor besluitvorming nodig zijn om andere bestuurlijke tafels te benutten. De bestaande structuur van het Portefeuillehoudersoverleg Ruimte SGE wordt gebruikt als voorportaal voor de Programmaraad. Hier zal een vertegenwoordiging van het Rijk aan toegevoegd worden wanneer nodig.

BIJLAGE ADAPTIEVE PROGRAMMERING WONINGBOUW SGE 2021 - 2040

In onderstaande tabellen is de woningbouwopgave per tijdvak globaal uitgewerkt, en waar mogelijk gekoppeld aan benodigde randvoorwaardelijke projecten op het gebied van mobiliteitsnetwerken en groen-blauwe netwerken.

Totaal woningbouw	Geprogrammeerd voor 2021-2025	Gerealiseerd in 2021 - 2023	Percentage gerealiseerd
Eindhoven	13.000	6.808	52,37%
Helmond	5.200	2.090	40,19%
Overig SGE	10.350	2.747	26,54%
Totaal	28.550	11.645	40,79%

Woonmilieus	Geprogrammeerd voor 2021 - 2025 (aantal)	Geprogrammeerd in 2021 - 2025 (percentage)	Gerealiseerd in 2021 - 2023
Centrumstedelijk	10.250	36%	3.031
Stedelijk buiten centrum	8.600	30%	5.555
Groen stedelijk	4.750	17%	1.369
(Centrum) Dorps	4.950	17%	1.596
Totaal	28.550	100%	11.551

Centrumstedelijk: Eindhoven binnen de ring + Helmond Centrum+ + HOV4 + Veldhoven CityCentrum

Stedelijk buiten centrum: Eindhoven buiten de ring + Helmond divers + Veldhoven divers

Groen stedelijk: Afronden majeure uitleglocaties

(Centrum) Dorps: Dorpse milieus, inclusief centrummilieus